

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

NICOLAE TITULESCU MINISTRU FĂRĂ DE CORESPONDENT ÎN ACTUALITATE

General-locotenent (r) Grigore STAMATE¹

1. NICOLAE TITULESCU - URMAȘ DE MARE DREGĂTOR URDĂREAN

Fără să forțăm nota în privința încrengăturilor de rudenie – dar nici să trecem cu ușurință peste evidențe – amintim, că unul dintre cei mai mari diplomați ai lumii, reputatul Nicolae Titulescu a avut legături strânse cu un neam dregătoreasc de mare faimă, prin mama sa, Maria Urdăreanu². Totodată, el a făcut parte din același arbore genealogic, ca și Vasile Lascăr (născut în 1852, cu 30 de ani înaintea lui Nicolae Titulescu), un alt ministru fără de corespondent în actualitate, care a fost nepot al slugerului boier Dumitrache Urdăreanu din Urdari.

Maria Urdăreanu a fost fiica serdarului Ghiță Urdăreanu – boier din acea parte a neamului urdărean desprinsă de moșie, dar încă dependentă de aceasta – care, aidoma altora dintre rude, s-a stabilit la Craiova. Însă, cât și cum și-a administrat ceea ce i se cuvenea dinspre părinți nu este greu de exprimat, dacă ne reamintim că acestuia i se datorează izlazul comunal din Stejaru.

Serdarul boier Ghiță Urdăreanu s-a căsătorit cu Luxandra (Luța) Aman, ruda de sânge a renumitului pictor Theodor Aman, la rândul său, fiu de serdar și negustor înstărit.

Ghiță Urdăreanu și Luța Urdăreanu (pe care îi întâlnim încă în primele decenii ale secolului al XIX-lea) au avut doi copii: pe Pandelie Urdăreanu (între 1858-1902), viitor ofițer de infanterie, căsătorit cu Alexandrina și pe Maria Urdăreanu, căsătorită cu Ion Economu, fiu de moșier din Titulești (părintele acestuia fiind protopopol Nicolae Iconomu). Ion a fost avocat, prefect al județului Dolj, președinte al Curții de Apel din Craiova și deputat în Parlament, pe timpul guvernării lui Ion C. Brătianu, cu care era bun prieten. Din căsătoria Mariei Urdăreanu cu Ion Economu, au rezultat două fete: Cornelia și Paula și un băiat, Nicolae (1883-1941).

Nicolae Titulescu (după moșia tatălui din Titulești) s-a născut în 4 martie 1882 la Craiova, iar copilăria – în bună parte – și-a petrecut-o la moșiile părintești din Titulești (Olt) și din Urdari (Gorj). Cursurile elementare le-a urmat în Craiova, unde a terminat și liceul (1893-1900), iar după bacalaureat, în baza bursei obținute ca eminent premiant, este trimis la facultatea de drept din Paris. În 1903 obține premiul „Ernest Beaumont” și în 1905 devine doctor în drept.

În tot acest timp își perfecționează cunoștințele de limbă străină, ajungând să stăpânească în condiții foarte bune franceza, italiana, germana și engleza.

NICOLAE TITULESCU - VĂR PRIMAR CU ERNEST URDĂREANU

Dinspre unchiul său, Pandelie Urdăreanu, fratele mamei Maria, Nicolae Titulescu a fost văr primar cu adjutantul regal Ernest Urdăreanu, pe care, se pare, că l-a și ajutat în promovarea sa în rândul camarilei lui Carol al II-lea. Un personaj destul de controversat, prin atașamentul său exagerat față de regele exilat (sau, potrivit gurilor rele, față de năbădăioasa Elena Lupescu), de care nu s-a mai desprins niciodată.

La rându-i, mareșalul Palatului, Ernest Urdăreanu, fără a intra în detalii, a mai avut un frate, pe Gheorghe Urdăreanu (1901-1965), inginer, și o soră Lelia Urdăreanu (1899-1990), pictoriță.

Mama sa, Alexandrina Urdăreanu a fost soră cu mama generalului Gheorghe Argeșeanu (între 1883-1940), ministrul Apărării (în 1938) și prim-ministru (în 1939). „Fapt mai puțin cunoscut, Gheorghe Argeșeanu era văr primar atât cu Nicolae Titulescu, diplomat de excepție și ministru al afacerilor externe în mai multe rânduri, cât și cu Ernest Urdăreanu, mareșal al Palatului, unul dintre intimii lui Carol al II-lea și al Elenei Lupescu, omul care l-a însoțit pe rege în străinătate după abdicarea sa din 6 septembrie 1940. De altfel, soția sa, Monique Urdăreanu avea să fie moștenitoarea legală a Elenei Lupescu după moartea acesteia în 1977”³.

¹ Membru al Fundației Europene Titulescu

² Grigore Stamate, Urdari – străveche comunitate dregătorească, Ed. Total Publishing, 2023, pp.109-111.

³ Dan Falcan, O victimă a istoriei Generalul Gheorghe Argeșeanu, în Materiale de istorie și muzeografie, XX 2006_074, Muzeul Municipiului București, 2006, pp .45-46.

Menționăm, că am alăturat cele două personalități, Nicolae Titulescu și Ernest Urdăreanu, în contrast, pentru a demonstra, încă o dată, că manifestarea ulterioară a oricărui nu ține neapărat seama de măreția arborelui genealogic și, oricâtă nobilitate ar avea la origine, aceasta se poate pierde în vâltoarea interesului, precum frunzele oricărui arbore. De aceea, nu este deloc întâmplător că Ernest Urdăreanu nu a intervenit niciodată pe lângă suveranul său, în favoarea aceluia care îi era rudă de sânge și căruia îi datora introducerea în Casa Regală a României.

NICOLAE TITULESCU – INTELECTUAL ERUDIT ȘI POLITICIAN DE FRUNTE

După definitivarea studiilor în străinătate, în anul 1905, Nicolae Titulescu revine în țară și se înscrie în baroul de avocați, unde profesează pentru scurt timp, întrucât în 23 martie 1905 este numit profesor de drept civil la Universitatea din Iași, unde, în 13 aprilie 1909, i se acordă și docența Facultății de drept. În această perioadă, remarcându-se prin concepția modernă asupra învățământului juridic superior, cu deosebire asupra dispozițiilor Codului Civil (fiind susținător al micii proprietăți), materializată prin lucrările sale special elaborate în acest scop.

Profesorul docent Nicolae Titulescu s-a căsătorit relativ tânăr, la vârsta de 25 de ani (29 aprilie 1907, la două săptămâni după obținerea docenței), cu Ecaterina Burcă (fiica unui moșier din același Titulești), cu care peste timp aveau să formeze „unul dintre cele mai ambițioase și admirate cupluri ale Europei”⁴.

Doi ani mai târziu, în 1909, la 27 de ani, distinsul intelectual și erudit profesor universitar Nicolae Titulescu intră în politică devenind membru al Partidului Conservator-Democrat al lui Take Ionescu. Iar, la alegerile din anul 1912 câștigă un loc pe lista Partidului Conservator-Democrat și devine deputat de Romanși.

Ca parlamentar se distinge prin promovarea și susținerea unor importante reforme în domeniile social și economic (inclusiv pentru împrumutarea țărănilor), discursurile sale, susținute cu atâta înțelepciune și măiestrie, rămânând ca reper pentru viitorime.

Nicolae Titulescu a fost un politician de rar patriotism, cu dragoste față de țară și de popor, care a militat intens pentru reîntregirea teritorială a României și adunarea în aceeași vatră părintească a românilor năpăstuiți în afara țării. A rămas, pentru totdeauna, în istoria noastră națională strălucitul discurs în favoarea românilor ardeleni din luna mai 1915, de la Ploiești: „*Pentru Ardeal nu-i viață care să nu se stingă cu plăcere; pentru Ardeal nu-i efort care să nu se ofere de la sine; pentru Ardeal totul se schimbă, totul se înfrumusețează, până și moartea se schimbă: încetează de a fi hidoasă, devine atrăgătoare! Ardealul nu e numai inima României politice; privești harta: Ardealul e inima României geografice!*”⁵.

Puțini sunt cei care mai știu că Nicolae Titulescu a militat pentru introducerea votului universal, o altă caracteristică de bază a votului, care s-a adăugat la cea a votului secret introdusă de către ruda sa urdăreană, ministrul Vasile Lascăr, cu doar câțiva ani în devans.

În anul 1917 este desemnat să facă partea din guvernul lui Averescu, ca ministru de finanțe, prilej cu care va acționa pentru o nouă reformă fiscală, cu largă extindere, în toate provinciile românești, cu repartizarea sarcinilor fiscale după principiile echității și creșterii impozitelor directe. Peste ani, va îndeplini și înalta responsabilitate de ministru de Externe.

NICOLAE TITULESCU MINISTRU FĂRĂ DE CORESPONDENT ÎN ACTUALITATE

Deși, atâtea considerente (facultatea, doctoratul, avocatura, profesoratul și docența) l-ar fi îndreptățit să-și continue cariera în domeniul civil al dreptului, mintea sa organizată – sub impactul nemijlocit al politicii și parlamentarismului – a depășit până și rigorile mandatului de ministru de finanțe, în favoarea diplomației internaționale. Primul pas l-a constituit trimiterea sa, în vara anului 1918, la Paris, unde împreună cu alte mari personalități române, înființează Consiliul Național Român, care avea scop propagarea în opinia publică internațională a dreptul poporului român la unitatea națională, având o mare contribuție la înfăptuirea României Mari. Dar, prima sa misiune diplomatică a fost aceea de delegat la Conferința de Pace de la Paris, unde s-a remarcat ca unul dintre importanții mediatori, ulterior, semnând la 4 martie 1920, Tratatul de pace cu Ungaria, la Trianon, prin care s-a recunoscut Unirea Transilvaniei cu România. În același an, este desemnat ca delegat permanent al României Mari la sesiunile Adunării Societății Națiunilor – organizație înființată în urma Conferinței de Pace din 25 ianuarie 1919 (precursor al Organizației Națiunilor Unite).

Începând cu 1921, Nicolae Titulescu se consacră ca diplomat îndeplinind și mandatul de ministru de Externe în mai multe rânduri (1927-1928; 1932-1934 și 1934-1936). Astfel, între 1921-1927 și 1928-1932

⁴ Matricea Românească, Nicolae Titulescu, singurul președinte român al Societății Națiunilor, articolul din 14 martie 2019.

⁵ Prof. univ. dr. George G. Potra, Actualitatea unui discurs - Nicolae Titulescu: „Inima României” - Ploiești, 3/16 mai 1915 (3), articol în Revista Art-Emis Academy din 16 septembrie 2015.

este ministru plenipotențiar al României la Londra, funcție care l-a consacrat ca diplomat de anvergură, cu recunoaștere internațională. „Dotat cu o inteligență deosebită, cu o memorie excepțională, dar și cu o mare putere de muncă și cu capacitatea de a cultiva relații interumane, cu un dar oratoric bine cultivat, Nicolae Titulescu a fost una dintre cele mai prestigioase personalități din perioada interbelică”⁶.

Concomitent cu exercitarea importantele însărcinări de reprezentare a României peste hotare, Nicolae Titulescu a contribuit la dezvoltarea relațiilor bilaterale cu celelalte țări ale lumii, îndeosebi din America Latină, prin deschiderea de legații, prima fiind cea de la Rio de Janeiro, în anul 1928, continuate cu cele din Argentina, Chile, Mexic, Peru și Uruguay. În anul 1931 a fost chemat de la Londra, fiind însărcinat cu formarea noului guvern, dar soluțiile sale nu au fost bine primite, încât a renunțat și s-a înapoiat la postul din străinătate.

Dezideratul de bază al întregii sale activități rezidă în afirmația sa categorică, care va dăinui de-a pururi în sufletele românilor: „Viața mea a fost o luptă continuă în scopul de a croi pentru România un loc în viața lumii, apărându-i, totodată, interesele naționale”⁷.

NICOLAE TITULESCU – PREȘEDINTE AL LIGII NAȚIUNILOR

Odată cu îndeplinirea atribuțiilor ca ministru de externe, dar și ca trimis extraordinar și plenipotențiar al României, în anul 1930, Nicolae Titulescu a fost ales ca președinte al Adunării Generale a Societății Națiunilor, cea mai înaltă demnitate internațională ocupată până atunci de către un român. A fost reales în 1931, „act fără precedent în analele acestei prestigioase instituții”⁸. În toată această perioadă, confruntat cu urmările nu tocmai temperate al Primului Război Mondial, Nicolae Titulescu „cea mai strălucită inteligență ce am întâlnit-o în viață” – cum se exprima Lucian Blaga – a trudit activ pentru afirmarea idealurilor de pace și unitatea națională ale poporului român, recunoașterea și afirmarea României în lume, demonstrând o nețărmurită dragoste de țară. În același dificil context, a acționat pentru instaurarea prevederilor tratatelor și ale oricăror înțelegeri internaționale, militând inclusiv pentru normalizarea relațiilor cu fosta U.R.S.S., fiind foarte aproape de recunoașterea că Basarabia este pământ românesc. Între timp, a călătorit de la un capăt la celălalt al Europei, fiind în contact cu mai toate marile personalități politice, prilej cu care a participat și la pregătirea Pactului Briand-Kellog, la care a aderat și România, evidențiindu-se în scoaterea războiului în afara legii. Totodată, s-a remarcat prin acțiunile întreprinse împotriva nazismului și a regimurilor de dreapta, realizând pericolul pe care îl reprezentau pentru pacea și stabilitatea continentului, sens în care a depus eforturi mari pentru încheierea Micii Înțelegeri (1933) și a Înțelegerii Balcanice (1934). Dar, și alte nenumărate intervenții pentru evitarea expansiunii Germaniei, contra războiului și întărirea încrederii în realizarea unor înțelegeri trainice între popoare.

Pentru prodigioasa sa activitate îndreptată împotriva războiului, Nicolae Titulescu a fost propus pentru acordarea Premiului Nobel pentru Pace pentru anul 1935, dar mașinațiuni oculte au împiedicat această merituosă și dreaptă recunoaștere. În același an devine membru titular al Academiei Române. Între timp, a fost distins cu înaltul titlu de Doctor Honoris Causa al universităților din Atena și din Bratislava, a fost președinte al Academiei Diplomatice Internaționale și președinte de onoare al Comitetului Român al Conferinței universale pentru pace.

NICOLAE TITULESCU – EXILATUL NEDREPTĂȚIT

În pofida notorietății marelui diplomat, despre care elogiile la nivel de conducători de state erau la superlativ și despre care celebrul muzician și compozitor român, George Enescu avea să-și amintească: „cât eram de mândru ca român văzând c-o lume-ntreagă admira și omagia acest suflet generos, această inteligență sclipitoare”⁹, la 29 august 1936, la îndemnul regelui Carol al II-lea, s-a făcut o remaniere de guvern, în urma căreia portofoliul Ministerului de Externe a fost atribuit lui Victor Antonescu, membru în conducerea Partidului Național-Liberal (Nicolae Titulescu, din 1922 nu mai era afiliat politic). Se spune că, procedând astfel, Carol al II-lea s-ar fi conformat presiunilor cercurilor pro-naziste, legionare dar și externe.

Adevărul însă este mult mai profund, pentru că, odată cu înlăturarea din funcție, fără să i se aducă la cunoștință, în străinătatea în care se afla, Carol al II-lea l-a obligat să se exileze necondiționat. Astfel, Nicolae Titulescu rămâne un timp în Elveția, ca apoi să se stabilească în Franța, la Cannes (1937). Însă, chiar și în exil, n-a pregetat să-și depună eforturile în slujba păcii și pentru evitarea războiului, conferențiind în mediile academice din Franța și Marea Britanie. „Trebuie spus că, deși a arătat anumite limite politice și

⁶ Ioan Scurtu, *Nicolae Titulescu – întotdeauna în centru evenimentelor*, articol în PageLines din 22 decembrie 2011

⁷ Mariana Iancu, *Povestea lui Nicolae Titulescu, singurul român președinte al Ligii Națiunilor, obligat să plece în exil de Carol al II-lea*, articol în *adevărul.ro* din 17 martie 2023.

⁸ Gh. Buzatu (coordonator), *Titulescu și strategia păcii*, Ed. Junimea, Iași, 1982, pp.65-66.

⁹ George G. Potra, *Pro și contra Titulescu*. Selecție, cuvânt înainte, note bibliografice, adnotări și explicații, Editura Enciclopedică, București, 2002, p. 206. *Apud* Ioan Scurtu, op. cit.

ideologice, de înțeles în condițiile poziției sale sociale, a educației sale spirituale, a mediului social și condițiilor concrete ale epocii în care a trăit, Titulescu s-a dovedit strălucit prin modalitatea de abordare a numeroase probleme ale vieții politice românești, mai ales în spiritul patriotismului său remarcabil, al realismului și lucidității sale de excepție, izbutind în numeroase demersuri și în primul rând din perspectivă diplomatică, arătând o gândire înaintată, răspunzând unor largi interese din țară și străinătate”¹⁰.

În 14 martie 1941, afectat de grava ingratură și de o îndelungată suferință, departe de țara pentru care n-a pregetat nicicând să se sacrifice, s-a stins din viață.

La 14 martie 1992, trupurile lui Nicolae și Ecaterinei Titulescu au fost aduse în țară și reînhumate în curtea bisericii din Șcheii Brașovului, așa cum își exprimase dorința.

Independent de orice interpretare, genialul Nicolae Titulescu a fost și va rămâne una dintre personalitățile de prim rang ale României, un mare patriot și un desăvârșit diplomat, care și-a iubit patria și acționat consecvent în favoarea intereselor poporului român.

Marele diplomat al lumii, Nicolae Titulescu s-a evidențiat nu numai în lupta pentru pace și înțelegere între țări, pentru recunoașterea generală a frontierelor și a unității naționale, ci și prin inducerea – pentru întâia oară în lume – a concepției superioare de spiritualizare a frontierelor¹¹. Așa, ca o paradigmă modernă, care avea la bază o apropiere transnațională bazată pe valorile spirituale și culturale ale popoarelor.

În fine, în pofida ori în susținerea oricărei afirmații: „*Acela care însă a reușit să dea o înaltă expresie artei de a conduce politica externă a României în cea mai tulburătoare perioadă dintre cele două războaie mondiale, acela care și-a contopit năzuințele proprii cu aspirațiile de pace ale popoarelor și care a făcut din apărarea intereselor țării noastre peste hotare sensul însuși al vieții lui, a fost Nicolae Titulescu*”¹².

Fără de nicio tendință de imputare în sarcina vreunui dintre miniștrii zilelor noastre, sincer, ne-am bucura dacă s-ar găsi măcar unul, care să ia aminte la ceea ce a presupus reputația unor miniștri români de talia lui Vasile Lascăr sau a lui Nicolae Titulescu, față de care să aîncerce să-și raporteze propria valoare, prestația și atașamentul față de poporul român și față această țară atât de minunată.

¹⁰ Răzvan Moceanu – RADOR, Radio România Cultural, *Nicolae Titulescu – unul dintre cei mai inteligenți și mai talentați diplomați ai Europei*, 4 martie 2021.

¹¹ Grigore Stamate, *Frontiera de stat a României*, Ed. Militară, București, 1997, p. 9.

¹² Ion M. Oprea, *Nicolae Titulescu*, Editura Științifică, București 1966, p. 5.